

POSITION PAPER

Wet Private Opsporing (WPO)

Zeven kritieke knelpunten voor een werkbare fraudebestrijding

Uitgegeven door:

IFA – Instituut van Fraude Auditoren

ACFE Belgium Chapter – Association of Certified Fraud Examiners Belgium

Gericht aan: **De Minister van Binnenlandse Zaken, FOD Binnenlandse Zaken**

Versie: **Herziene versie – Juni 2026**

Samenvatting

De Wet van 18 mei 2024 tot regeling van de private opsporing (WPO), in werking getreden op 16 december 2024, moderniseert terecht het kader voor fraudeonderzoek in België. IFA en ACFE Belgium ondersteunen de doelstellingen van de WPO. Wij stellen evenwel vast dat de wet in haar huidige toepassing **zeven concrete knelpunten** kent die de effectieve fraudebestrijding belemmeren zonder dat dit door evenredige rechtsbescherming wordt gerechtvaardigd. Eén van deze knelpunten - de '**de facto**' **aanwervings- en vervangingsstop** die voortvloeit uit artikel 177 WPO - raakt thans de hele sector en vergt onverwijld een wetgevende ingreep.

Met deze position paper **nemen IFA en ACFE Belgium duidelijk positie in** en vragen wij de bevoegde minister en FOD Binnenlandse Zaken om op korte termijn actie te ondernemen. Wij zijn bereid tot constructieve samenwerking om tot werkbare oplossingen te komen.

Onze kernboodschap: De WPO dreigt in de praktijk onwerkbaar te worden. Dat schaadt de fraudebestrijding in België. Het meest acute knelpunt - de aanwervings- en vervangingsstop voortvloeiend uit artikel 177 WPO - vergt op zeer korte termijn een beperkte wetswijziging. Voor de overige knelpunten vragen wij urgente verduidelijking via ministeriële omzendbrieven, FAQ's of wetswijziging.

1. Achtergrond en aanleiding

De WPO vervangt de verouderde detectivewet van 1991 en introduceert een fundamentele hervorming van het juridisch kader voor private fraudeonderzoeken in België. De wet bevat belangrijke waarborgen voor de bescherming van fundamentele rechten en de kwaliteit van private opsporing.

IFA en ACFE Belgium zijn de representatieve beroepsverenigingen van gecertificeerde fraudeonderzoekers in België. Onze leden voeren dagelijks forensische onderzoeken uit in uiteenlopende sectoren van de Belgische economie. Wij **ondersteunen de doelstellingen van de WPO**, maar worden in de praktijk geconfronteerd met knelpunten die de effectiviteit van fraudeonderzoek ernstig in het gedrang brengen.

De knelpunten die in deze position paper worden beschreven zijn **geen theoretische bezwaren**, maar praktische obstakels die onze leden dagelijks ondervinden. Zij dreigen te leiden tot: vertragingen in dringende fraudeonderzoeken, onbedoelde nietigheid van rechtsgeldig verzameld bewijs, rechtsonzekerheid voor onderzoekers en opdrachtgevers, opzetten van constructies ter ontwijking van de toepassing van de WPO (bijv. kanalisering van alle onderzoeken via een klokkenluiderskanaal, kanalisering via HR diensten en onmiddellijk juridische acties zonder afdoende onderzoek), en - in het slechtste geval - meer ongestraft gebleven fraude.

2. Doelstelling en aanpak

Deze position paper heeft als doelstelling: **het duidelijk formuleren van de positie van IFA en ACFE Belgium ten aanzien van zeven praktijkknelpunten van de WPO, en het uitnodigen van de Minister van Binnenlandse Zaken en FOD BiZa tot dialoog en actie op korte termijn.**

Deze paper is tot stand gekomen op basis van:

- Juridische analyse van de wettekst, de Memorie van Toelichting en publicaties;
- Een rondetafelgesprek met de beroepspraktijk georganiseerd door IFA en ACFE (2025) waarbij de leden tevens voorafgaandelijke gevraagd werden om ervaren knelpunten aan te reiken;
- Input van gespecialiseerde juristen en een academicus.

3. De zeven knelpunten – overzicht

De position paper behandelt de volgende zeven knelpunten:

1. **De facto aanwervings- en vervangingsstop (art. 177 WPO)** – de overgangsregeling van artikel 177 leidt door het ontbreken van uitvoeringsbesluiten tot een structurele stopzetting van aanwervingen en vervangingen bij interne diensten, vergunde ondernemingen en kandidaat-onderzoekers en vergt onverwijld een beperkte wetswijziging.
2. **Kennisgeving aan de betrokkene (art. 77-78 WPO)** – de kennisgevingsplicht roept in de praktijk 4 vragen op : Wanneer is zij voldaan ?, Hoe is zij verzoenbaar met de 3-dagentermijn bij ontslag om dringende redenen, Wat is de exacte reikwijdte van het inzagerecht en hoe moet worden omgegaan met de soms tientallen andere identificeerbare personen ?
3. **Verhouding WPO en de Belgische klokkenluiderswet** – Onduidelijkheid over de toepasselijkheid van de WPO bij meldingen via het intern meldkanaal en bij het onderzoek dat hieruit voortvloeit.
4. **Territoriaal toepassingsgebied** – De wet bevat geen expliciete regels over grensoverschrijdende / internationale onderzoeken en de ondersteuning door Belgische onderzoekers aan buitenlandse onderzoeksteams, wat een fundamenteel knelpunt vormt in de globale economie.
5. **Technische ondersteuning door (IT-)specialisten** – Het is onduidelijk of en in welke mate IT-forensische specialisten en e-discovery-experts onder de WPO vallen.
6. **Samenwerking met advocaten** – Er bestaat een bezorgdheid over het aantasten van het beroepsgeheim van de advocaat wanneer deze een private onderzoeker inschakelt.
7. **Interne audit versus forensisch onderzoek** : De overgang tussen beide is in de praktijk flinterdun: een interne audit die frauderisico's vaststelt, kan ongewild overgaan in een forensisch onderzoek.

KNELPUNT 1

De facto aanwervings- en vervangingsstop (art. 177 WPO)

Wat bepaalt de WPO?

Artikel 177 WPO bevat de **overgangsregeling** voor ondernemingen en interne diensten voor private opsporing die op 16 december 2024 reeds legitiem hun activiteiten uitoefenden. Artikel 177, eerste lid, kent aan deze ondernemingen en diensten een termijn van zes maanden toe - verstreken op 16 juni 2025 - om een ontvankelijke vergunningsaanvraag in te dienen. Artikel 177, derde lid, biedt de personen die op de datum van inwerkingtreding *in dienst waren* bij deze ondernemingen en diensten een **respijttermijn van achttien maanden**, te rekenen vanaf de **betekening van de vergunning**, om te voldoen aan de voorwaarden van artikel 30, 5° (beroepsopleiding en beroepservaring) en artikel 43 (identificatiekaart).

Wat zijn de praktische knelpunten?

De toepassing van artikel 177 stuit in de praktijk evenwel op drie samenhangende moeilijkheden die de hele sector in een aanwervings- en vervangingsstop dwingen:

1. **De respijttermijn kan vandaag niet eens beginnen te lopen:** de termijn van achttien maanden vangt blijkens artikel 177, derde lid, pas aan vanaf de *betekening* van de vergunning aan de onderneming of interne dienst. Die betekening kan thans echter niet plaatsvinden omdat het Koninklijk Besluit vergunningen nog niet is gepubliceerd. De wettelijke respijttermijn blijft hierdoor onbeperkt opgeschort, terwijl de voorwaarden van de artikelen 30, 5° en 43 wel onverkort gelden voor wie na 16 juni 2025 werd/wordt aangeworven of intern aangewezen.
2. **Sectorbrede impact – twee groepen tegelijk getroffen:** (i) **interne diensten** in kritieke sectoren (financiële sector, industrie, logistiek, grootdistributie) kunnen natuurlijk verloop - pensionering, ontslag, langdurige afwezigheid - niet opvangen, terwijl zij wel verplicht zijn de ganse WPO-wet na te leven en (ii) **vergunde ondernemingen voor private opsporing** kunnen niet groeien, niet vervangen en geen nieuwe opdrachten aanvaarden bij capaciteitstekort.
3. **Het probleem stopt niet bij publicatie van de uitvoeringsbesluiten:** ook *na* publicatie van het KB opleiding, het KB screening en het KB vergunningen wacht een lange overgangsperiode: erkenning van opleidingsinstellingen (artikel 113), opzet van een eerste erkende opleidingscyclus, doorloop door cursisten, examens en certificering van de cursisten na het opgelegde achtergrondonderzoek. Realistisch betekent dit dat de eerste nieuwe onderzoeker wellicht 1 à 2 jaar *na* publicatie van de KB's een geldige identificatiekaart kan krijgen. Anders gesteld : zonder een aangepast overgangsregime voor kandidaten in afwachting van opleiding en examen, droogt de instroom in het beroep gedurende meerdere jaren volledig op en wordt het probleem dat nu reeds acuut is van een niet te overziene impact.

De som van deze drie elementen is paradoxaal: **een nieuwe wet die in de praktijk leidt tot het afbouwen van het beroep dat zij beoogt te professionaliseren**. Elke maand uitstel verergert het capaciteitstekort cumulatief en ondermijnt de doelstellingen van de wet zelf.

Onze positie

IFA en ACFE Belgium nemen de volgende positie in: (1) het knelpunt is van zodanige aard dat enkel een **beperkte wetswijziging van artikel 177 WPO** voldoende rechtszekerheid biedt voor alle betrokken partijen; reglementaire of administratieve oplossingen zouden onvermijdelijk leiden tot juridische betwistingen en bieden niet de stabiliteit die de sector beoogt; (2) de wetswijziging betreft een **uitbreiding van de personele werkingssfeer** van de overgangsregeling tot alle private onderzoekers werkzaam binnen een onderneming of interne dienst die reeds gebruik maakt van de overgangsbepalingen, ongeacht hun aanwervingsdatum om zodoende een **overgangsregime voor kandidaat-onderzoekers** te bieden dat hen toelaat te starten onder het gezag van de werkelijke leiding, in afwachting van het afleggen van de opleiding en het examen, met een duidelijke uiterste termijn; (3) deze wetswijziging eerbiedigt het gelijkheidsbeginsel binnen de bestaande structuren en behoudt de toezichtsbevoegdheden van de administratie onverkort.

VOORSTEL VAN AANGEPAST ARTIKEL 177 WPO (RODE TEKST = TOEVOEGING)

De ondernemingen en de interne diensten voor private opsporing, alsmede de personen die er werkzaam zijn en die op datum van inwerkingtreding van de wet de activiteiten van private opsporing op legitieme wijze voor hen uitoefenden, kunnen, mits naleving van de andere bepalingen van deze wet en haar uitvoeringsbesluiten, hun activiteiten verder uitoefenen tot er een beslissing wordt genomen met betrekking tot hun aanvraag tot vergunning, op voorwaarde dat de betrokken ondernemingen en diensten per aangetekende zending een ontvankelijke aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning hebben ingediend binnen de zes maanden na de inwerkingtreding van deze wet.

Het bewijs van de uitoefening van activiteiten op de in het eerste lid vermelde datum kan geleverd worden met alle schriftelijke bewijsmiddelen, met uitzondering van de verklaring.

De personen bedoeld in artikel 29, 4° indienstgetreden bij ondernemingen of interne diensten bedoeld in het eerste lid na de indiening van de betreffende vergunningsaanvraag, kunnen hun activiteiten uitoefenen onder het gezag van een persoon zoals bepaald in artikel 29, 1°, tot er een beslissing wordt genomen met betrekking tot de vergunningsaanvraag van de betrokken onderneming of interne dienst.

De personen in dienst bij de ondernemingen en diensten bedoeld in het eerste lid **en de personen indienstgetreden zoals bedoeld in het derde lid kunnen**, zonder aan de voorwaarden bedoeld in de artikelen 30, 5°, en 43 te voldoen, hun activiteiten uitoefenen tot maximum achttien maanden na de betekening van de vergunning, bedoeld in het eerste lid.

Wij vragen de Minister en FOD BiZa: op zeer korte termijn een wetgevend initiatief te nemen tot **beperkte wijziging van artikel 177 WPO**, zodat de overgangsregeling gelijke toepassing krijgt voor alle private onderzoekers binnen vergunde structuren én een werkbaar instroomregime voor kandidaat-onderzoekers wordt verankerd.

KNELPUNT 2

Kennisgeving aan de betrokkene (art. 77-78 WPO)

Wat bepaalt de WPO?

Artikel 77 WPO bepaalt dat de opdrachtgever het eindrapport pas mag aanwenden nadat de **betrokkene en elke andere identificeerbare persoon** over wie persoonsgegevens zijn verwerkt in het eindrapport, **voorafgaandelijk** in kennis werden gesteld van de informatie zoals omschreven in art. 78, nl. de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke, de aard en het doel van de verwerking, de begin- en einddatum van het onderzoek, en het bestaan en de uitoefeningsmodaliteiten van het inzage- en correctierecht.

Wat zijn de praktische knelpunten?

In de praktijk rijzen vier urgente vragen:

4. **Interpretatie 'voorafgaandelijke uitoefening':** Vereist art. 77 dat de betrokkene zijn inzagerecht daadwerkelijk heeft uitgeoefend, of volstaat de loutere kennisgeving van de mogelijkheid daartoe, vóór de aanwending van het rapport? De WPO bepaalt geen responstermijn voor de betrokkene, waardoor de opdrachtgever dreigt in een rechtsonzekere wachtpositie te belanden.
5. **Samenloop met ontslag om dringende reden:** De 3-dagentermijn voor ontslag om dringende reden (art. 35 Arbeidsovereenkomstenwet) is onverzoenbaar met de impliciete wachttermijn die art. 77 WPO lijkt te vereisen. Geen enkele pragmatische oplossing wordt expliciet in de wet voorzien.
6. **Reikwijdte van het inzagerecht:** Betrokkenen vragen systematisch een volledige kopie van het onderzoeksrapport. De WPO verwijst naar inzage in persoonsgegevens zonder de reikwijdte hiervan te definiëren. Duidelijkheid hierover is noodzakelijk.
7. **Kennisgeving aan 'andere identificeerbare personen':** In fraudeonderzoeken zijn vaak tientallen derden-identificeerbaar. Systematische kennisgeving aan al deze personen is niet werkbaar en staat haaks op het belang van vertrouwelijkheid van het onderzoek.

Onze positie

IFA en ACFE Belgium stellen dat: (1) het volstaat dat de opdrachthouder de kennisgeving uitvoert op aantoonbare wijze vóór de aanwending van het rapport, zonder dat de effectieve uitoefening van het inzagerecht moet worden afgewacht; (2) de koppeling van de kennisgeving aan het afrondend interview met de betrokkene een 'goede praktijk' is die door de MvT zelf wordt aanbevolen en art. 14,5a) AVG respecteert; (3) het inzagerecht beperkt is tot de passages uit het rapport die informatie bevatten omtrent de betrokkene; (4) de notie 'andere identificeerbare personen' strikt geïnterpreteerd dient te worden als een betrokkene waarover vaststellingen worden geformuleerd conform de MvT.

Wij vragen de Minister en FOD BiZa: de publicatie van een verduidelijkende omzendbrief of FAQ die bovenstaande interpretaties bevestigt, en op middellange termijn een wetswijziging die de termijn voor uitoefening van het inzagerecht expliciet afbakt.

KNELPUNT 3

Verhouding WPO en de Belgische klokkenluiderswet

Wat bepalen de respectievelijke wetgevingen?

Artikel 4, 10° WPO stelt dat activiteiten die worden uitgeoefend ter uitvoering van wettelijke verplichtingen en die **niet als eigen doel** private opsporing nastreven, niet als private opsporing worden beschouwd. De MvT vermeldt uitdrukkelijk de klokkenluiderswetgeving als voorbeeld, en stelt dat de meldingsbeheerder die in het kader van de klokkenluiderswet handelt niet gevisieerd wordt.

De WPO bepaalt tevens dat wanneer de resultaten verder worden gebruikt dan ter uitvoering van de wettelijke verplichtingen in casu de klokkenluiderswet, dit beschouwd wordt als een activiteit van private opsporing.

De Belgische klokkenluiderswetgevingen omschrijven de meldingsbeheerder als de persoon of dienst die bevoegd is meldingen te ontvangen en op te volgen, onder meer via maatregelen zoals een intern vooronderzoek, een onderzoek, vervolging een terugvordering van middelen of het beëindigen van een procedure. De klokkenluiderswet bepaalt niet hoe zulk onderzoek concreet moet worden gevoerd.

Wat zijn de praktische knelpunten?

In de praktijk wordt regelmatig gesteld dat (i) volledige interne onderzoeken zonder noemenswaardige beperkingen binnen het kader van de klokkenluiderswetgeving kunnen worden gevoerd en dat (ii) de kanalisering van alle interne onderzoeken via het klokkenluiderskanaal de mogelijkheid zou bieden om dergelijke onderzoeken uit te voeren zonder toepassing van WPO. Deze opvatting roept evenwel regelmatig vragen op. In dit verband kunnen de volgende kanttekeningen worden gemaakt:

- De klokkenluiderswetgeving is uitsluitend van toepassing op feiten die binnen haar materieel toepassingsgebied vallen. In de praktijk worden klokkenluiderskanalen echter vaak ruimer opengesteld en ingezet voor het melden van allerlei onregelmatigheden die niet noodzakelijk onder deze wetgeving ressorteren.
- Wanneer meldingen louter met het oog op het vermijden van de toepasselijkheid van de WPO via het klokkenluiderskanaal worden behandeld, kan de noodzaak tot bescherming van de melder — en daarmee de toepasselijkheid van de klokkenluiderswetgeving — in vraag worden gesteld.
- In veel gevallen worden de resultaten van een intern onderzoek door de organisatie aangewend, bijvoorbeeld in het kader van een ontslag of het instellen van een klacht tegen derden. In dergelijke omstandigheden kan worden geargumenteed dat de WPO alsnog van toepassing is. Dit argument wordt in de praktijk versterkt wanneer het onderzoek expliciet wordt goedgekeurd door een opdrachtgever (vaak na vooronderzoek).
- Tot slot kan de afwezigheid van specifieke bepalingen in de klokkenluiderswetgeving met betrekking tot de wijze waarop onderzoeken dienen te worden gevoerd, aanleiding geven tot discussies over de rechtmatigheid van de gehanteerde onderzoeksmethoden en de aanvaardbaarheid van de daaruit voortvloeiende bevindingen.

Onze positie

IFA en ACFE Belgium nemen de volgende positie in: Ter versterking van de rechtszekerheid en de bruikbaarheid van een onderzoek naar aanleiding van een reguliere melding, kan als best practice worden uitgegaan van een tweefasige aanpak, waarbij het vooronderzoek plaatsvindt binnen het kader van de klokkenluiderswetgeving en het vervolgonderzoek, indien voldaan is aan de vier cumulatieve criteria van private opsporing, onder de toepasselijkheid van de WPO wordt gevoerd.

Wij vragen de Minister en FOD BiZa: een praktijkgerichte FAQ te publiceren die de interface tussen klokkenluiderswet en WPO verduidelijkt en aangeeft wanneer een vervolgonderzoek op basis van een melding WPO-plichtig is.

KNELPUNT 4

Territoriaal toepassingsgebied

Wat bepaalt de WPO?

De WPO bevat **geen expliciete regels** over haar territoriale werkingssfeer. Relevante bepalingen zijn: de kwalificatie als wet van openbare orde (art. 5), de vereiste dat exploitatiezitels zich in de EER bevinden (art. 16-17), en de beperking van onderaanneming tot vergunde ondernemingen (art. 28).

Wat zijn de praktische knelpunten?

In een globale economie geven multinationals en grote bedrijven forensische onderzoeken centraal uit via internationale raamcontracten. Dit leidt tot de volgende praktijkvragen:

- Onderzoeksteams met mix van Belgische en buitenlandse medewerkers voeren onderzoek uit in België: wie dient vergund te zijn?
- Een Belgisch hoofdkantoor coördineert een onderzoek waarvan de uitvoering deels in het buitenland plaatsvindt: welke wet is van toepassing?
- Een Belgisch hoofdkantoor coördineert een onderzoek waarvan de volledige uitvoering in het buitenland plaatsvindt en dewelke voor een niet Belgische rechtbank zal worden beslecht in geval van verdere juridische stappen: welke wet is van toepassing?
- **Cruciale open vraag:** Hoe wordt de 'locatie' van een onderzoek bepaald in de gedigitaliseerde wereld met hybride werkomgevingen?

Onze positie

IFA en ACFE Belgium nemen de volgende positie in: Het territorialiteitsbeginsel is leidend: de wetgeving van het land waar het onderzoek wordt uitgevoerd is van toepassing waarbij de locatie van het onderzoek wordt bepaald door de rechtbank die bevoegd zal zijn om zich uit te spreken over de feiten die het onderwerp vormen van het onderzoek. Een onderzoek dat

in België wordt uitgevoerd – ongeacht wie het uitvoert – valt onder de WPO. Bij een onderzoek dat in het buitenland wordt uitgevoerd, is enkel de lokale wetgeving van toepassing, ook voor houders van een WPO-vergunning. De WPO beperkt houders niet tot uitsluitend Belgisch grondgebied.

Wij vragen de Minister en FOD BiZa: de publicatie van een expliciete positie over (1) de toepasselijkheid van de WPO op buitenlandse teams die in België opereren, (2) de situatie van Belgische vergunde ondernemingen die in het buitenland onderzoek verrichten, en (3) de territoriale kwalificatie van (digitale en hybride) onderzoeken.

KNELPUNT 5

Technische ondersteuning door (IT-)specialisten

Wat bepaalt de WPO?

De WPO bepaalt dat de private opsporing wordt uitgeoefend door **vergunde personen**. Art. 29 WPO beschrijft de personen die toegang krijgen tot informatie en rapporten zonder zelf de leiding over het onderzoek te voeren. Art. 30 bepaalt de vergunningsvereisten. De wet bevat **geen expliciete bepalingen** over de status van technische ondersteunende specialisten zoals IT-forensische analisten en e-discovery-experts die in opdracht van een vergunde onderzoeker bepaalde technische verrichtingen uitvoeren.

Wat zijn de praktische knelpunten?

Moderne forensische onderzoeken maken intensief gebruik van IT-forensische specialisten en e-discovery-tools. Deze specialisten voeren technische taken uit (data-acquisitie, forensische imaging, indexering, filtering van data) onder strikte instructie van de vergunde onderzoeker. De centrale vraag is:

Valt een IT-forensisch specialist of e-discovery-expert die **uitsluitend op technisch-ondersteunend vlak** handelt onder het toepassingsgebied van de WPO? Dient hij vergund te zijn?

In de EDM-methodologie (Electronic Discovery Reference Model) kan een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen de technische verwerkingsfasen (identificatie, bewaring, verzameling, verwerking) en de analytisch-onderzoeksmatige fasen (review, analyse, rapportering). De eersten zijn puur technisch van aard en worden uitgevoerd onder instructie van de vergunde onderzoeker.

Onze positie

IFA en ACFE Belgium stellen: IT-forensische specialisten en e-discovery-experts die uitsluitend technisch-ondersteunende taken uitvoeren onder de instructie en verantwoordelijkheid van een vergunde privaat onderzoeker, oefenen zelf geen activiteit van private opsporing uit. Zij voldoen niet aan de vier cumulatieve criteria voor private opsporing. Een vergunning is voor

hen niet vereist. Dit geldt eveneens voor IT-dienstverleners die standaard forensische tools implementeren zonder zelf de inhoud van het onderzoek te bepalen. Wanneer een e-discovery specialist echter de richting van het onderzoek mee bepaalt, inhoudelijke analyses en beoordelingen uitvoert of rechtstreeks rapporteert aan de opdrachtgever, valt hij – als deel van het onderzoeksteam – wél onder de WPO.

Wij vragen de Minister en FOD BiZa: een verduidelijkende omzendbrief die bevestigt dat puur technisch-ondersteunende IT-forensische dienstverlening niet onder de WPO valt, en die criteria aanreikt om het onderscheid tussen technische ondersteuning en onderzoeksdaaden te maken.

KNELPUNT 6

Samenwerking met advocaten

Wat bepaalt de WPO?

Art. 4, 1° WPO bepaalt dat de **beroepsactiviteiten van een advocaat** niet beschouwd worden als een activiteit van private opsporing. Art. 30, 3° WPO verbiedt de cumulatie van een functie in de private opsporing met de activiteiten van een advocaat.

Wat zijn de praktische knelpunten?

Probleem 1 – Samenwerking advocaat – forensische auditor : Historisch gezien is steeds een synergetisch samenwerkingsverband geweest tussen advocaten en forensisch auditoren. Hierbij wordt de vaktechnische kennis van forensische auditoren (financiële analyses, data-analyse, email analyses, openbronnen onderzoeken, ...) gecombineerd met de juridische dienstverlening van advocaten. Noch de WPO, noch de MvT biedt enige verduidelijking hoe deze samenwerking gekaderd dient te worden binnen de contouren van de WPO.

Probleem 2 – Legal privilege en werkingssfeer van het advocatenberoepsgeheim: De WPO biedt geen duidelijkheid omtrent in welke mate een vergunde privaat onderzoeker die in opdracht van een advocaat werkt, valt onder het beroepsgeheim van die advocaat. Indien de WPO onverkort van toepassing blijft (inclusief kennisgevingsplicht en meldplicht), dreigt de private onderzoeker in conflict te komen met het beroepsgeheim van de advocaat jegens zijn cliënt.

Onze positie

IFA en ACFE Belgium nemen de volgende positie in: (1) In het kader van hun beroepsactiviteiten — met name juridische advisering, de bepaling van de rechtspositie en de verdediging van de cliënt — kunnen advocaten een beroep doen op een vergunde private onderzoeker. Wanneer een vergunde private onderzoeker in opdracht en onder verantwoordelijkheid van een advocaat werkzaamheden verricht ter ondersteuning van deze beroepsactiviteiten, vallen deze werkzaamheden onder het beroepsgeheim van de advocaat. (2) In dergelijke gevallen blijft de WPO in beginsel van toepassing, met uitzondering van bepalingen die onverenigbaar zijn met het toepasselijke advocatenberoepsgeheim, zoals de

kennisgevings- en meldingsplicht. (3) Op middellange termijn pleiten wij voor het overwegen van een beroepsgeheim voor forensische fraude auditoren, naar analogie met het beroepsgeheim dat geldt voor bedrijfsrevisoren en belastingconsulenten. Op korte termijn vormt een werkbare samenwerking met advocaten, gebaseerd op een duidelijk omschreven protocol (onder meer inzake de minimale juridische leiding over het onderzoek door de advocaat en de organisatie van de informatie-uitwisseling), de meest pragmatische oplossing.

Wij vragen de Minister en FOD BiZa (en Minister van Justitie): overleg met de advocatenordes (OVB, OBFG, OBB) en FOD Justitie om de toepasselijkheid van het beroepsgeheim van advocaten op de private onderzoeker te verduidelijken..

KNELPUNT 7

Interne audit versus forensisch onderzoek

Wat bepaalt de WPO?

De WPO maakt **geen expliciet onderscheid** tussen interne audit en forensisch onderzoek. Art. 4 WPO voorziet in uitzonderingen voor wettelijk verplichte audits en routinematige controleactiviteiten die niet primair gericht zijn op het onderzoeken van ongewenst gedrag. De toepassing van de vier cumulatieve criteria voor private opsporing is bepalend.

Wat zijn de praktische knelpunten?

Interne audit heeft als kerntaak het objectief beoordelen van processen en controlesystemen op *design effectiveness* en *operational effectiveness*. Forensisch onderzoek daarentegen is gericht op een individu en beoogt de vaststelling van (mogelijke) fraude of onrechtmatig gedrag. De overgang tussen beide is in de praktijk echter **flinterdun**: een interne audit die frauderisico's vaststelt, kan ongewild overgaan in een forensisch onderzoek.

De centrale praktijkvraag is:

Wanneer mag een interne auditor nog een interview afnemen om een bevinding te begrijpen, zonder dat dit als een eerste opsporingshandeling in de zin van de WPO wordt beschouwd?

De **intentie en de aard** van de activiteit zijn bepalend: een algemene procesbeoordeling met fraudesignalen valt buiten de WPO; een gericht onderzoek naar individueel wangedrag met bewijsverzameling valt er (in principe) onder. De interne auditor die de eerste bevinding opvolgt in een coördinatievergadering met de betrokken medewerker, voert nog geen forensisch onderzoek – zelfs al leidt dit gesprek ongewild tot een bevestiging van de fraude.

Onze positie

IFA en ACFE Belgium stellen: (1) Routinematige interne auditactiviteiten, inclusief risicobeoordelingen en controles die fraudesignalen opleveren, vallen buiten het toepassingsgebied van de WPO. (2) Van zodra de interne auditfunctie overgaat tot een gericht onderzoek naar een individu, met verzameling van bewijs en interviews van confronterend

karakter, zijn de WPO-regels van toepassing. (3) In afwachting van rechtspraak en guidance vragen wij om duidelijke richtlijnen over het escalatiemoment: wanneer moet een interne audit doorverwijzen naar een forensisch onderzoeker?

Wij vragen de Minister en FOD BiZa: een werkgroep op te richten samen met de IIA (Instituut van Interne Auditors), IFA en ACFE Belgium om praktische richtlijnen te ontwikkelen over de overgang van interne audit naar forensisch onderzoek onder de WPO, en deze te publiceren als richtsnoer of omzendbrief.

Conclusie en verzoek tot actie

IFA en ACFE Belgium ondersteunen de WPO en haar doelstellingen. Wij stellen echter vast dat de wet in haar huidige toepassing **zeven concrete knelpunten** kent die de effectiviteit van forensische onderzoeken in België ernstig bemoeilijken. Het eerste en meest acute knelpunt — de **aanwervings- en vervangingsstop voortvloeiend uit artikel 177 WPO** — verergert elke maand cumulatief en vergt onverwijld een beperkte wetswijziging. De zes overige knelpunten vragen om **urgente actie** van de bevoegde Minister en FOD Binnenlandse Zaken.

Wij formuleren de volgende concrete verzoeken:

1. **Op zeer korte termijn - met de hoogste prioriteit:** Wetgevend initiatief tot beperkte wijziging van artikel 177 WPO (knelpunt 1), ter ondervanging van de aanwervings- en vervangingsstop.
2. **Op zeer korte termijn (eerste helft 2026):** Publicatie van een FAQ of omzendbrief door FOD BiZa die de meest urgente interpretatieproblemen (knelpunten 2, 4, 6) verduidelijkt.
3. **Op korte termijn (2026):** Opstart van een gestructureerde dialoog tussen FOD BiZa, IFA, ACFE Belgium werkgeversorganisaties en advocatenordes over de knelpunten 3, 5 en 7.
4. **Op middellange termijn (2026-2027):** Wetgevende aanpassingen daar waar interpretatie alleen niet volstaat, in het bijzonder voor het territoriaal toepassingsgebied (knelpunt 5) en de problematiek bij kennisgeving (knelpunt 2).
5. **Op langere termijn:** Overweging van een beroepsgeheim voor private onderzoekers en evaluatie van de WPO na drie jaar toepassing.

IFA en ACFE Belgium staan klaar om constructief bij te dragen aan het uitwerken van oplossingen. Wij vragen de Minister van Binnenlandse Zaken om dit dossier met prioriteit op te nemen en binnen de zes maanden een concreet tijdpad voor actie te communiceren.

Namens:

IFA – Instituut van Fraude Auditoren

ACFE Belgium Chapter – Association of Certified Fraud Examiners Belgium

Juni 2026